

Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži

**Nacionalna strategija jedinstvene politike za osobe s
invaliditetom od 2002. do 2006. godine**

Nacrt prijedloga

Zagreb, 21. kolovoza 2002.

1. UVOD

S obzirom na širenje područja djelovanja Europske unije ujedinjenjem europskih država, Europska unija svojim je zemljama članicama dala smjernice za stvaranje jedinstvene politike za ona područja koja su do tada bila isključivo u nacionalnoj nadležnosti. U skladu s time javila se i potreba za izmjenom pravnih odredbi koje proklamiraju uvažavanje osnovnih ljudskih prava, što je jedno od glavnih načela djelovanja Europske unije.

U uvjetima stvaranja nužnih pretpostavki za punopravno članstvo u Europskoj uniji, Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 21. lipnja 2001. godine prihvatila je temeljni razvojni dokument "Načela razvitka Republike Hrvatske", kojim se postavlja ukupni razvojni okvir za preobražaj Hrvatske u civilno, ekonomski uspješno i demokratsko društvo. Uvažavajući takvo određenje Hrvatske uočena je potreba sustavnog rješavanja problematike određenih kategorija stanovništva, osobito onih kojima se u demokratskom društvu jamči posebna zaštita.

Opredjeljenje za demokratsku i socijalnu državu bilo je vidljivo već na početku stvaranja nacionalne države, što je nedvojbeno naznačeno i u Ustavu Republike Hrvatske, kojim se naglašava potreba posebne skrbi o osobama s invaliditetom i njihovu uključivanju u društveni život. Pojedine odredbe Ustava razrađene su u brojnim propisima slijedeći osnovno načelo posebne zaštite, ali u različitoj mjeri i na različiti način, ovisno o sustavu u kojem se ta zaštita ostvaruje. Isto bi se moglo reći i za provedbu propisa u stvarnosti. Iz tog se razloga pristupilo kodifikaciji propisa značajnih za osobe s invaliditetom, što bi trebalo rezultirati usuglašavanjem postojećih pravnih propisa u različitim sustavima, imajući u vidu međunarodne dokumente, osobito one Europske unije.

Parlamentarni izbori u siječnju 2000. godine potvrdili su opredjeljenje Hrvatske prema civilnom društvu, te demokratskoj i tržišno orijentiranoj državi integriranoj u Europsku uniju. U tom je smislu Vlada Republike Hrvatske donijela program rada za razdoblje od 2000. do 2004. godine. Osnovni je cilj socijalne politike Vlade Republike Hrvatske poboljšanje položaja najugroženijeg dijela stanovništva, među kojima su osobe s invaliditetom i sve socijalno osjetljive skupine građana. Redefiniranje politike prema osobama s invaliditetom uključuje poboljšanje materijalnog položaja, ujednačavanje prava, obrazovanje i rehabilitaciju, te osiguravanje ravnopravnog uključivanja u društvenu zajednicu, što će pridonijeti očuvanju njihova digniteta i integriteta.

S tim u vezi ocijenilo se potrebnim donijeti Nacionalnu strategiju jedinstvene politike za osobe s invaliditetom, kao nadogradnju postojećem Nacionalnom programu za poboljšanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom, koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila 14. listopada 1999. godine. Nacionalni program izrađen je u svrhu promicanja osnovnih ljudskih prava i temeljnih sloboda, te poštivanja socijalne pravde, dostojanstva i vrijednosti svake osobe.

U ovoj je strategiji naglasak stavljen na prijedlog mjera kojima će se utvrditi aktivnosti u svrhu praćenja provedbe i realizacije osnovnih ciljeva strategije. Ti su ciljevi promicanje i osiguravanje prava osoba s invaliditetom, stvaranje uvjeta za

djelotvorno rješavanje problema, koordinirano djelovanje i učinkovito informiranje na svim razinama, osiguravanje punog i aktivnog sudjelovanja u životu zajednice, te senzibilizacija društva.

Nacionalna strategija jedinstvene politike za osobe s invaliditetom odnosi se na sve osobe s invaliditetom bez obzira na vrijeme i okolnosti nastanka oštećenja. Podijeljena je na dvije zasebno razrađene i međusobno povezane cjeline koje obuhvaćaju kratki prikaz postojećeg stanja u sustavu socijalne sigurnosti i program djelovanja s naznakom nositelja provedbe i rokovima za izvršenje. Poglavlja u okviru ocjene stanja i programa djelovanja razvrstana su prema područjima značajnim za osobe s invaliditetom.

2. OCJENA STANJA

2. 1. Obitelj i civilno društvo

Strategija razvitka Hrvatske usmjerena je prema otvorenom civilnom društvu, temeljenom na znanju, osobnim inicijativama i odgovornosti, pravnoj, socijalno osjetljivoj i politički stabilnoj državi, te ubrzanom i ekološki održivom gospodarskom rastu u uvjetima globalne povezanosti. Neupitno je da takvo suvremeno i uspješno društvo predstavlja zajednicu zadovoljnih pojedinaca i podrazumijeva više od materijalnog blagostanja. Ono promiče ljudska prava, štiti dignitet i počiva na načelu jednakih mogućnosti, te individualne i skupne inicijative i odgovornosti. To znači da će se pojedinac više oslanjati na sebe i skupine u kojima živi, a manje na intervencije države. Istodobno, socijalna odgovornost razumijeva podupiranje pojedinaca i skupina koje nisu u stanju samostalno riješiti svoje egzistencijalne probleme. Punopravni sudionici procesa razvoja društva zasnovanog na povjerenju i suradnji jesu i same osobe s invaliditetom, bilo kao pojedinci, bilo kao skupine. Takvo je društveno usmjerenje povećalo spremnost za iniciranje, prihvaćanje i provođenje reformi, te se započelo s nizom reformi koje će otvoriti prostor individualnim inicijativama i kreativnosti, poticati preuzimanje odgovornosti i prihvaćanje životnih rizika.

Obitelj i drugi oblici zajedničkog života razvojni su činitelji suvremenog društva i izvor socijalne kohezije. Stoga je obiteljska politika u okviru pravovaljanih propisa usmjerena prvenstveno na podizanje kvalitete života obitelji. Tako se u okviru potpore obitelji u odnosu na osobe s invaliditetom može govoriti o pružanju materijalne i novčane pomoći u različitim sustavima socijalne sigurnosti (primjerice, doplatak za djecu, osobna invalidnina, doplatak za pomoć i njegu, ortopedska i druga pomagala, prava roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju, povlastice u prometu, porezne i carinske olakšice i dr.). Usluge, besplatne ili uz participaciju, pružaju se putem specijaliziranih institucija zdravstva, odgoja i obrazovanja i socijalne skrbi, a mogu se pružati i u obitelji. Međutim, neujednačenost i promjenjivost kriterija za definiranje statusa invalidnosti kao osnove za ostvarivanje prava u različitim sustavima izazvalo je nemogućnost utvrđivanja stvarnog broja osoba s invaliditetom u Hrvatskoj. Stoga se ukazala potreba za uspostavljanjem jedinstvene baze podataka s konačnom svrhom kreiranja i planiranja sustavne i sveobuhvatne skrbi na području zaštite tih osoba. Donošenjem Zakona o hrvatskom registru o osobama s invaliditetom ispunjen je osnovni preduvjet za ustrojavanje takve baze podataka.

U ostvarivanju ciljeva obiteljske politike ističe se zajedničko djelovanje svih državnih tijela, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, nevladinih organizacija i drugih.

Iako se još uvijek može govoriti o nedovoljnom udjelu nevladinih i privatnih inicijativa u društvu, valja istaknuti da je unazad nekoliko godina data šira mogućnost djelovanja privatnim i nevladinim organizacijama, pa se tako danas može govoriti o oko 21.000 registriranih udruga građana koje čine civilni sektor u Hrvatskoj.

Prepoznavanje vrijednosti i potencijala u pomoći koju nevladine organizacije mogu pružiti vladinim institucijama na svim područjima, vidljivo je iz Programa suradnje Vlade Republike Hrvatske i nevladinog, neprofitnog sektora. Nadopunu rigidnoj i zatvorenoj državnoj strukturi čini upravo otvoreniji način djelovanja civilnog sektora, što neminovno utječe na fleksibilnost sustava u cilju sagledavanja stvarnih i realnih potreba osoba s invaliditetom u lokalnoj sredini. Vrijedan rezultat rada nevladinih organizacija ogleda se i u sposobnosti mobiliziranja velikog broja volontera, odnosno

ljudi koji svojim besplatnim radom omogućuju oživotvorenje programa i projekata za opće dobro, unatoč tome što udruge nemaju neophodno zaposleni profesionalni kadar. I upravo su različiti programi i projekti koji se provode u svrhu poboljšanja kvalitete života obitelji rezultat zajedničke suradnje nevladinih organizacija i državnih tijela. U zadnje vrijeme osjeća se znatan pomak u medijskoj prezentaciji problematike osoba s invaliditetom u kojem je učinjen otklon od senzacionalističkog na sve sustavnije prikazivanje potreba osoba s invaliditetom.

2. 2. Zdravlje, šport i rekreacija

Strategija razvitka zdravstva i zdravstvenog osiguranja obuhvaća djelovanja na području stabilizacije zdravstvenog sustava, postavljanja težišta zdravstvene zaštite radi uklanjanja zdravstvenih rizika i promicanja zdravih načina življenja, te unapređenja kvalitete i dostupnosti liječenja bolesti. Sustav bi trebao biti dostupan svim korisnicima na principima pravednosti i ravnopravnog pristupa potrebnim zdravstvenim uslugama, te bi trebao štititi od neprimjerenog financijskog rizika u slučaju bolesti. U sklopu reforme zdravstva i zdravstvenog osiguranja donijet je Zakon o zdravstvenom osiguranju, kojim je utvrđeno osnovno (obvezno) i dobrovoljno (dopunsko i privatno) zdravstveno osiguranje. Model osnovnog nacionalnog zdravstvenog osiguranja temeljenog na načelu solidarnosti pokriva standardni paket zdravstvenih usluga i programa, dostupnih svim građanima. Uz osnovno se osiguranje uvode modeli dopunskog i privatnog osiguranja, koji će pokrivati usluge izvan osnovnog osiguranja. Tim se zakonom osigurava bolja zdravstvena zaštita osobama s invaliditetom kojima je zajamčeno plaćanje zdravstvene zaštite na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u slučajevima liječenja osiguranih osoba koje nisu osigurane na dopunsko zdravstveno osiguranje.

U zadnje je vrijeme učinjen pomak u uključivanju osoba s invaliditetom u športske i rekreacijske aktivnosti na svim razinama društva. Međutim, ne radi se još uvijek dovoljno sustavno na uključivanju osoba s invaliditetom u takve aktivnosti, a to se posebno odnosi na rekreaciju u lokalnoj zajednici.

2. 3. Obrazovanje

Postojeći propisi nedvosmisleno naglašavaju pravo svakog djeteta na odgoj i obrazovanje pod jednakim uvjetima. Osnovno je školovanje obvezno za svu djecu, dok je srednjoškolsko obrazovanje dostupno svakoj osobi pod jednakim uvjetima, pri čemu se uvažavaju njezine sposobnosti. Međutim, teškoće na koje se nailazi u primjeni važećih, dobro reguliranih propisa, rezultat su niske stope izdvajanja sredstava za obrazovanje, loših prostornih i materijalnih uvjeta, arhitektonsko-urbanističkih barijera, neujednačene rasprostranjenosti mreže ustanova, nedostatnog ili nedovoljno osposobljenog stručnog kadra, negativnih stavova, nedostatne i neodgovarajuće opreme, udžbenika i didaktičkih pomagala. Stoga se niti danas ne može govoriti o zadovoljavajućem procesu edukacijske integracije, ozakonjenom još 1980. godine.

Budući da je sustav obrazovanja strukturno i sadržajno nepodudaran s onim u razvijenim zemljama Europe, pristupilo sa reformi obrazovanja. Strateški je cilj obrazovne reforme suvremen, pluralan i učinkovit, razvojno orijentiran sustav cjeloživotnog obrazovanja koji se ostvaruje na temelju koncepta "obrazovanja za

sve", odnosno "društva koje uči". To podrazumijeva ostvarivanje kadrovskih, prostornih i financijskih uvjeta za uključivanje sve djece u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini prije polaska u osnovnu školu, promjene u trajanju osnovnog i srednjeg obrazovanja s naglaskom na povećanu ponudu izbornih programa u svrhu pripremanja učenika za zapošljavanje ili nastavak studija, provođenje reforme nacionalnog kurikuluma, dostupnost informacijske i komunikacijske tehnologije, veću efikasnost studiranja, poboljšanje kontrole kvalitete visokog obrazovanja, uvođenje formalnog i neformalnog obrazovanja odraslih, povezivanje i usklađivanje programa s potrebama tržišta rada, povećanje ulaganja u obrazovanje, decentralizaciju upravljanja sustavom i poboljšanje njegove razvojne infrastrukture, modernizaciju obrazovanja i izobrazbe nastavnika, te osnaživanje odgoja za demokratsko društvo. Otvorenost obrazovnog sustava svima-prema sposobnostima, bez obzira na socijalni status, temelj je prihvaćanja općih vrijednosti suvremenog društva.

2. 4. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad

Program poticanja zapošljavanja definira niz neophodnih mjera za sufinanciranje zapošljavanja, samozapošljavanja i obrazovanja nezaposlenih osoba s ciljem smanjenja nezaposlenosti posebno određenih, teško zapošljivih skupina. Uzme li se u obzir da je svrha rehabilitacije ostvarena tek onda kada se osoba osposobila za produktivni rad i zaposlila, s ovog bi se aspekta o osobama s invaliditetom moglo govoriti kao o teško zapošljivoj skupini. U vrijeme naglog napretka informatizacije, tehnike i tehnologije glavni nedostatak na području zapošljavanja nije samo invalidnost, već često nedovoljna ili neodgovarajuća stručna osposobljenost. U uvjetima djelovanja zakonitosti tržišta rada nužno je odgovarajuće obrazovanje i osposobljavanje za određena zanimanja u skladu sa sposobnostima, te mogućnostima zapošljavanja prema potrebama i ponudama tržišta rada.

S obzirom na potrebu cjelovitog reguliranja područja profesionalne rehabilitacije, zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom, uvažavajući novija europska rješenja, izrađen je Nacrt prijedloga Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, čiji je koncept usmjeren prema što ravnopravnijem sudjelovanju na otvorenom tržištu rada. Pritom se za poslodavca predviđaju porezne, carinske i druge olakšice ili poticaji. Za osobe koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada ili održati zaposlenje kod poslodavca uz primjenu olakšica, predviđeno je zapošljavanje u posebnim uvjetima. To uključuje zapošljavanje u posebno osnovanim ustanovama ili trgovačkim društvima za zapošljavanje, samozapošljavanje, te zapošljavanje u obiteljskom gospodarstvu.

Općenito govoreći, ovakav koncept profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom znači mijenjanje njihova položaja iz dosadašnjeg simboličnog i statusnog položaja u dinamični jednakopravni odnos.

2. 5. Mirovinsko osiguranje

U uvjetima djelovanja tržišnog gospodarstva, mirovinski i invalidski sustav postao je neprimjeren novouspostavljenim odnosima na području društvenog, političkog i gospodarskog razvoja Hrvatske. Nesrazmjer između broja osiguranika i umirovljenika u posljednja dva desetljeća doveo je do problema financiranja mirovina, zbog čega se pristupilo temeljitoj reformi mirovinskog sustava. Cilj je ove reforme stvaranje

dugoročno održivog mirovinskog sustava, a temeljna su polazišta definirana Zakonom o mirovinskom osiguranju.

Tim je zakonom uređeno obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, te koncepcija ukupne mirovinske reforme obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na osnovi individualne kapitalizirane štednje. Izmijenjeni su instituti bivšeg mirovinskog i invalidskog osiguranja, a radikalne su promjene provedene na području invalidskog osiguranja.

Oblik ranijeg invalidskog osiguranja, prema kojem su se zbog široke definicije invalidnosti rješavali mnogi problemi tadašnjeg gospodarstva i pojava tehnoloških viškova, napušten je kao neodrživ.

Mirovinskom je reformom ugrađena nova restriktivnija definicija invalidnosti u mirovinsko osiguranje. Takva definicija sadržava dva oblika invalidnosti, i to trajni gubitak radne sposobnosti (opća nesposobnost za rad) i trajno smanjenje radne sposobnosti (profesionalna nesposobnost za rad), na temelju čega se u oba slučaja ostvaruje pravo na invalidsku mirovinu, umanjenom u slučaju profesionalne nesposobnosti za rad.

Napušteni su razni oblici prava na rad po osnovi preostale radne sposobnosti, opasnosti od nastanka invalidnosti i izmijenjene radne sposobnosti, što je odmah otvorilo pitanje pravnog položaja invalida rada u odnosu na stečena prava. Iako je novi mirovinski sustav osigurao zaštitu osoba s invaliditetom, to više ako se uzme u obzir da su novčana primanja dotad privremenog karaktera zamijenjena dugoročnim novčanim primanjima, ipak se ova skupina osiguranika našla u lošijem socijalnom položaju.

U otežanim uvjetima tržišnog gospodarstva i velike nezaposlenosti, slaba primjena instituta profesionalne rehabilitacije, u ranijem i novom mirovinskom sustavu, rezultat je nemogućnosti zapošljavanja invalida rada na poslovima za koje bi se mogao osposobiti. Doda li se tome i teško zadržavanje postojećeg zaposlenja, moglo bi se reći da se svrha rehabilitacije u današnjim uvjetima teško postiže.

2. 6. Socijalna pomoć i skrb

U sustavu socijalne sigurnosti socijalna skrb čini posljednju socijalno-zaštitnu mrežu sa svrhom zbrinjavanja i uključivanja u društvo socijalno najugroženijih, odnosno socijalno ranjivih skupina. Dosadašnji sustav socijalne skrbi obilježen je dvjema bitnim karakteristikama: centralizacijom sustava i institucionalizacijom sustava. Cilj je reforme sustava socijalne pomoći i socijalne skrbi uspostavljanje sustava temeljenog na visokim etičkim i stručnim načelima, transparentnosti, prvenstvenoj obvezi i odgovornosti lokalne zajednice, značajnom doprinosu nevladinih organizacija i privatne inicijative, potpori integraciji siromašnih i socijalno ugroženih u društvo i svijet rada, te doprinosu materijalnoj i psihosocijalnoj dobrobiti građana. Reforma sustava socijalne pomoći i socijalne skrbi započela je izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi čime su osigurane normativne pretpostavke za postupnu decentralizaciju sustava socijalne skrbi u dijelu koji se odnosi na financiranje i ustrojavanje domova za starije i nemoćne osobe, te centara za socijalnu skrb u svrhu poboljšanja usluga.

Kao oblik uvođenja konkurencije na socijalnom planu odvija se proces deinstitucionalizacije sustava socijalne skrbi. Cilj je deinstitucionalizacije postizanje promjene u omjeru između institucijskih i izvaninstitucijskih oblika skrbi u korist izvaninstitucijskih oblika. Ovo je od naročitog značenja uzmu li se u obzir potencijali koji se nalaze u izvaninstitucijskom pristupu zbrinjavanju. S obzirom na dosadašnje

pozitivne učinke ovakvog alternativnog načina zbrinjavanja osoba s invaliditetom, planira se primjena takvog oblika skrbi i za odrasle osobe s duševnim smetnjama, te djecu bez roditelja i odgovarajuće roditeljske skrbi. S ciljem utvrđivanja daljeg odvijanja procesa deinstitucionalizacije, te financijske opravdanosti takvog načina zbrinjavanja izrađen je Nacrt studije o deinstitucionalizaciji sustava posebnih skrbi u Republici Hrvatskoj

Također je data šira mogućnost djelovanja privatnim i nevladinim organizacijama u socijalnom sektoru, nakon čega je uslijedila inicijativa za obavljanje djelatnosti socijalne skrbi u tim organizacijama.

U sustavu socijalne sigurnosti osobama s invaliditetom osigurava se primjerena zaštita unutar svakog pojedinog sustava. Upravo u cilju poboljšanja materijalnog i pravnog položaja, odnosno izjednačavanja prava osoba s invaliditetom, izrađuju se različiti programi i odgovarajuća zakonska rješenja temeljena na stručnim podlogama i elaboratima. Tako su, primjerice, u odnosu na hrvatske ratne invalide iz Domovinskog rata učinjene određene korekcije u pogledu nekih prava, što bi trebalo rezultirati pravičnijom socijalnom zaštitom tih osoba, izrađena je analiza pravnog i materijalnog položaja vojnih i civilnih invalida rata s prijedlogom mjera, te druge analize i projekti u svrhu stvaranja uvjeta za učinkovito rješavanje problema pojedinog segmenta. Međutim, uzme li se u obzir jasno definirani stav društva za osiguranje kvalitete života svih osoba s invaliditetom, bez obzira na vrijeme i okolnosti nastanka invalidnosti, koordiniranost između sustava i informiranje trebala bi biti jedno od temeljnih polazišta u definiranju politike prema osobama s invaliditetom u Hrvatskoj.

2. 7. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost

Za osobe s invaliditetom mobilnost ne znači samo uspostavljanje odnosa u prostoru i vremenu, već predstavlja značajan preduvjet za ostvarivanje društvenih kontakata i neovisnosti. Integracija osoba s invaliditetom u svakodnevni život uvelike ovisi o načinu rješavanja pitanja mobilnosti. U tu svrhu značajno je osobama s invaliditetom osigurati pristupačnost javnih površina, prometnih površina, prijevoznih sredstava, športskih, kulturnih i drugih javnih objekata, kao i stambenih objekata.

Nažalost, u hrvatskoj praksi još uvijek nije u potpunosti saživjelo sustavno uređenje pristupa javnim ili stambenim objektima, kao i prijevoznim sredstvima.

U zadnje se vrijeme nastoji sve više u fizičkoj okolini otkloniti postojeće zapreke za sudjelovanjem svih. Započeo je i rad na stvaranju standarda i smjernica za osiguravanje pristupačnosti javnih objekata i drugih objekata, kao i dostupnosti javnih prijevoznih sredstava i drugih sredstava. Isto se tako radi na donošenju odgovarajućih novih propisa, kao i na izmjenama i dopunama već postojećih.

3. PROGRAM DJELOVANJA

3.1. Obitelj i civilno društvo

1. Tijela državne uprave u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, dužna su stvarati pretpostavke za ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju, poštujući pritom temeljne međunarodne dokumente na područje skrbi o osobama s invaliditetom.
2. Tijela državne uprave u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, udrugama osoba s invaliditetom, udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom i drugim organizacijama dužna su aktivno sudjelovati pri uključivanju osoba s invaliditetom u život lokalne zajednice, poštujući pritom pravo izbora osobe s invaliditetom, te odabir načina života prema vlastitim kriterijima i vrijednosnom sustavu.
3. Ured Vlade Republike Hrvatske za udruge u suradnji s resornim tijelima, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom do kraja 2002. godine izradit će u skladu s člankom 23. Zakona o udrugama (Narodne novine, br. 88/01) Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga, koji će na prijedlog Vlade Republike Hrvatske donijeti Hrvatski sabor.
4. Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave i Ministarstvo financija u suradnji s Ministarstvom rada i socijalne skrbi, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom do kraja 2003. godine predložiti će izmjene i dopune Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kojima će se u djelokrugu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ugraditi obveza poduzimanja mjera za podupiranje programskih aktivnosti u korist osoba s invaliditetom, te potpomaganje i financiranje rada udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom.
5. Ministarstvo rada i socijalne skrbi u suradnji s Uredom Vlade Republike Hrvatske za udruge, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom pripremit će do kraja 2002. godine prijedlog Vladi Republike Hrvatske o financiranju osnovne djelatnosti udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom na svim razinama njihova djelovanja.
6. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži u suradnji s Ministarstvom rada i socijalne skrbi, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom do kraja 2002. godine izraditi će analizu stanja s prijedlogom mjera u vezi s kvalitetom života djece s teškoćama u razvoju u udomiteljskim obiteljima.

7. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži u suradnji s nadležnim tijelima državne uprave, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom do kraja 2003. godine izradit će stručnu podlogu u svrhu uvođenja instituta osobnog asistenata za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta, te predložiti odgovarajuće zakonsko rješenje.
8. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži do kraja 2003. godine izradit će program sustavne psihosocijalne podrške djeci koja skrbe za roditelje s invaliditetom.
9. Ministarstvo rada i socijalne skrbi do kraja 2006. godine omogućit će postizanje promjene u omjeru između institucijskih i izvaninstitucijskih oblika skrbi u korist izvaninstitucijskih oblika u domovima socijalne skrbi, uključujući poludnevne i dnevne boravke.
10. Ministarstvo rada i socijalne skrbi do kraja 2003. godine izradit će zakonsko rješenje u vezi s uvođenjem novog prava "skrb u obitelji" (patronaža).
11. Ministarstvo rada i socijalne skrbi do kraja 2003. godine izradit će izmjene i dopune Pravilnika o stjecanju prava na dopust do sedme godine djetetova života i prava na rad s polovicom punog radnog vremena zbog njege djeteta s težim smetnjama u razvoju u vezi s proširenjem kruga korisnika - obrtnika i osoba koje samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost.
12. Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave u suradnji s Ministarstvom rada i socijalne skrbi izradit će do kraja 2002. godine propise kojima će se otvoriti mogućnost služenja civilnog vojnog roka radi povećanja broja korisnika - udruga osoba s invaliditetom.
13. Ministarstvo rada i socijalne skrbi do kraja 2002. godine organizirat će javnu raspravu u vezi s osnivanjem referalnih centara, te stručnih službi podrške osobama u obitelji koje bi ujedno mogle djelovati i kao agencije za samostalno stanovanje i zapošljavanje osoba s invaliditetom u cilju deinstitucionalizacije i inkluzije.
14. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži u suradnji s Povjerenstvom Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom izradit će program djelovanja u skladu s kojim će sustavno i planski najmanje dva puta godišnje putem medija (radio, TV, tisak) davati informacije o potrebama i mogućnostima osoba s invaliditetom u svrhu senzibilizacije javnosti.

3.2. Zdravlje, šport i rekreacija

1. Ministarstvo zdravstva u suradnji s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje do kraja 2004. godine izradit će program aktivnosti u svrhu povećanja broja preventivnih pregleda osiguranih osoba, te i nadalje kontinuirano provoditi preventivne programe u cilju promicanja zdravlja i sprečavanja nastanka invalidnosti i težih oštećenja organizma.
2. Ministarstvo zdravstva u suradnji sa stručnjacima, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom do

kraja 2003. godine izradit će program sustavne edukacije na nivou primarne zdravstvene zaštite radi edukacije o posebnostima bolesti i stanja, te osposobljavanja za rješavanje problema vezanih uz rad s osobama s invaliditetom i kontinuirano ga provoditi.

3. Ministarstvo zdravstva u suradnji s Ministarstvom prosvjete i športa i Ministarstvom rada i socijalne skrbi razmotrit će mogućnost osiguravanja zdravstvene zaštite te rehabilitacije za djecu s teškoćama u razvoju koja se odgajaju i obrazuju u redovitim, posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi te donijeti odgovarajuća zakonska rješenja.

4. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i Ministarstvo zdravstva u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom kontinuirano će usklađivati Pravilnik o ortopedskim i drugim pomagalicama u skladu sa suvremenim dostignućima tehničkih i medicinskih znanosti, te iskustvima osoba s invaliditetom.

5. Ministarstvo zdravstva u suradnji sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje i Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo izrađivat će sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti mjere zdravstvene zaštite, s prijedlogom provedbe, u cilju poboljšanja pružene kvalitete zdravstvene zaštite osoba s invaliditetom.

6. Ministarstvo zdravstva u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo, stručnjacima iz ovog područja, upravom i lokalnom i regionalnom (područnom) samoupravom definirat će način provođenja, implementacije i praćenje podataka u svezi djece s rizicima do kraja 2005. godine.

7. Ministarstvo prosvjete i športa u suradnji sa stručnjacima, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom do kraja 2003. godine izradit će odgovarajuće programe radi poboljšanja uključivanja djece i mladeži s teškoćama u razvoju u izvannastavne športske i druge aktivnosti te kontinuirano ih provoditi.

8. Ministarstvo prosvjete i športa u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom do kraja 2006. godine osigurat će dostupnost školskih prostora u svrhu omogućavanja izvannastavnih športskih i drugih aktivnosti djeci i mladeži, uključujući svu djecu i mlade s teškoćama u razvoju, radi očuvanja i poboljšanja njihova zdravlja.

3.3. Obrazovanje

1. Ministarstvo prosvjete i športa do kraja 2002. godine izradit će Pedagoški standard za predškolski odgoj i naobrazbu, osnovno školstvo i srednje školstvo u svrhu razvoja skladnog, racionalnog i uspješnog sustava obrazovanja koji uključuje i učenike s teškoćama u razvoju.

2. Ministarstvo prosvjete i športa u suradnji s uredima državne uprave u županiji nadležnim za prosvjetu i šport, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, Ministarstvom rada i socijalne

skrbi, te Hrvatskim zavodom za zapošljavanje do kraja 2004. godine izradit će istraživačko-analitičku studiju u svrhu utvrđivanja stanja u pogledu nezavršavanja srednjoškolskog obrazovanja (napuštanja škole, nepolaganja mature ili završnog ispita), te formuliranja stručnih podloga kao polazišta za planiranje i pripremu budućih aktivnosti.

3. Ministarstvo prosvjete i športa u suradnji s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, visokim školama na kojima se na dodiplomskom studiju školuju odgajatelji, učitelji i nastavnici do kraja 2004. godine izradit će stručnu podlogu za donošenje izmijenjenih i novih nastavnih planova i programa.

4. Ministarstvo prosvjete i športa do kraja 2004. godine osuvremenit će i donijeti redovne nastavne planove i programe koji će omogućiti isticanje sposobnosti učenika s teškoćama u razvoju, te osuvremeniti i donijeti posebne nastavne planove i programe uz rehabilitacijske programe.

5. Ministarstvo prosvjete i športa u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave do kraja 2003. godine ustrojiti će sustav praćenja djece s teškoćama u razvoju, od predškolskog do srednjoškolskog obrazovanja.

6. Ministarstvo prosvjete i športa u suradnji s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu do kraja 2006. godine izraditi će program učinkovite, planirane i evaluirane edukacijske integracije djece s teškoćama u razvoju.

7. Tijela državna uprave u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom dužna su kontinuirano provoditi edukaciju djelatnika s ciljem podizanja kvalitete rada, te što jednostavnijeg i mjerodavnijeg postupanja.

8. Ministarstvo prosvjete i športa u suradnji s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom kontinuirano će organizirati stručna usavršavanja odgajatelja, učitelja i nastavnika s ciljem prihvaćanja djece i mladeži s invaliditetom i podizanja razine profesionalne kompetencije.

9. Ministarstvo rada i socijalne skrbi u suradnji s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom organizirat će u cilju bolje informiranosti najmanje jedanput godišnje edukaciju stručnjaka i drugih zainteresiranih subjekata o načinu provođenja inkluzije, odnosno uključivanja u svakodnevni život.

10. Ministarstvo prosvjete i športa i Ministarstvo rada i socijalne skrbi u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom poticati će razvoj mobilnih službi podrške edukacijskoj integraciji.

11. Ured Vlade Republike Hrvatske za udruge u većoj će mjeri pri ocjenjivanju projekata udruga za osobe s invaliditetom voditi računa o edukaciji osoba zaposlenih u udrugama i volontera, te će se dio odobrenih proračunskih sredstava usmjeriti za edukaciju.

12. Tijela državne uprave u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, udrugama osoba s invaliditetom, udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom i drugim organizacijama poticati će volonterski rad kao nadopunu profesionalnom timu.

3.4. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad

1. Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo, Hrvatski zavod za zapošljavanje i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje do kraja 2005. godine izradit će plan razvoja profesionalne rehabilitacije, zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom.

2. Ministarstvo rada i socijalne skrbi do kraja 2002. godine doradit će Nacrt prijedloga zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom kojim će se osobama s invaliditetom omogućiti profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad na otvorenom tržištu rada prema individualnim sposobnostima, mogućnostima i potrebama, a samo iznimno pod posebnim uvjetima, sukladno dokumentima Europske unije, Vijeća Europe, Ujedinjenih naroda, Svjetske zdravstvene organizacije i Međunarodne organizacije rada.

3. Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo, Ministarstvo rada i socijalne skrbi i Hrvatski zavod za zapošljavanje do kraja 2004. godine poduzet će mjere za osiguranje sredstava za najpovoljnije uvjete kreditiranja samozapošljavanja osoba s invaliditetom.

4. Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo izradit će do kraja 2004. godine u sklopu mjera i aktivnosti za poticanje malog gospodarstva posebne poticajne mjere za osobe s invaliditetom u svrhu povećavanja mogućnosti njihova aktivnog uključivanja u gospodarski razvoj Hrvatske.

3.5. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost

1. Ministarstvo zdravstva u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave dužno je kontinuirano raditi na osiguranju pristupačnosti i elemenata informacijske podrške za gluhe i slijepe osobe unutar ustanova i u okolišu te opremanju zdravstvenih ustanova i rehabilitacijskih centara potrebnim funkcionalnim pomagalicama. Do kraja 2006. godine potrebno je prilagoditi sve ustanove primarne zdravstvene zaštite i sve bolnice.

2. Ministarstvo prosvjete i športa u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave dužno je kontinuirano raditi na uklanjanju arhitektonskih barijera i uvođenju elemenata informacijske podrške za gluhe i slijepe osobe u osnovnim i srednjim školama, te športskim ustanovama i objektima. Isto je tako Ministarstvo prosvjete i športa do kraja 2003. godine dužno izraditi planove postupne prilagodbe osnovnih i srednjih škola, te športskih ustanova i objekata koji još nisu dostupni osobama s invaliditetom.

3. Ministarstvo kulture u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave dužno je kontinuirano raditi na uklanjanju arhitektonskih barijera i uvođenju elemenata informacijske podrške za gluhe i slijepe osobe u kulturnim ustanovama. Do 2006. godine potrebno je prilagoditi nacionalne muzeje i nacionalna kazališta te kina.
4. Ministarstvo znanosti i tehnologije dužno je kontinuirano raditi na uklanjanju arhitektonskih barijera i uvođenju elemenata informacijske podrške za gluhe i slijepe osobe na visokim učilištima i studentskim domovima. Isto je tako Ministarstvo znanosti i tehnologije do kraja 2003. godine dužno izraditi planove postupne prilagodbe studentskih domova i fakulteta, koji još nisu dostupni osobama s invaliditetom.
5. Ministarstvo turizma dužno je kontinuirano raditi na obilježavanju hotelskih soba i drugih prostorija reljefnim simbolima i zvučnim uređajima za osobe s oštećenjem vida, informacijskim porukama za gluhe osobe, pristupačnosti i prilagodbi unutrašnjosti objekata za kretanje osoba s invaliditetom i pristupačnosti ostalim turističkim sadržajima (plaže, restorani, kavane). Isto je tako Ministarstvo turizma dužno realizaciju ovih mjera ugraditi u propise o kategorizaciji ugostiteljsko-hotelijerskih objekata.
6. Ministarstvo turizma do kraja 2003. godine donijet će propis o posebnim oznakama hotela koji će svoje poslovanje i usluge prilagoditi potrebama osoba s invaliditetom.
7. Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, vezano uz svoju nadležnost, do kraja 2003. godine izradit će mjere za poboljšanje fizičke dostupnosti infrastrukturnim objektima i uslugama koje se pružaju u tim objektima, te će u tu svrhu u postupku planiranja i primjeni mjera uspostaviti izravnu suradnju s udrugama osoba s invaliditetom. Do kraja 2004. godine prilagodit će se terminali i postaje u županijskim središtima, a do kraja 2006. godine u ostalim gradovima.
8. Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja do kraja 2003. godine donijet će novi pravilnik o gradnji bez barijera kojim će se odrediti prostorni standardi i uvjeti, te postrožiti kriteriji za planiranje, projektiranje, gradnju i rekonstrukciju građevina, davanje u uporabu svih javnih prostora i javnih višestambenih i stambenih građevina, uključivo ugostiteljske i smještajne turističke objekte.
9. Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, vezano uz svoju nadležnost, do kraja 2003. godine izradit će program prioritetnih aktivnosti u vezi s omogućavanjem veće dostupnosti javnim prijevoznim sredstvima i signalizacijom u prometu, te drugim područjima od značenja za neovisno kretanje i komunikaciju osoba s invaliditetom, te će se na temelju toga svake godine realizirati najmanje dvije prioritetne aktivnosti. Do 2004. godine uvest će se na svim međugradskim linijama iz županijskih središta po jedan prilagođeni autobus, a do 2006. godine iz svih gradskih središta. Do 2006. godine potrebno je prilagoditi još dva željeznička vagona i sva županijska središta opremiti peronskim platformama za ulazak i izlazak iz vagon.

Navedene aktivnosti provest će se sukladno osiguranim sredstvima u okviru državnog, županijskog, odnosno gradskog proračuna.

10. Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo u suradnji s Ministarstvom prosvjete i športa i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave izradit će do kraja 2003. godine program omogućavanja dostupnosti javnim prijevoznim sredstvima, odnosno brodovima učenicima s teškoćama u razvoju koji pohađaju škole na kopnu.

11. Ministarstvo financija predložit će do kraja 2003. godine izmjenu i dopunu propisa o proračunu na način da će se posebno iskazivati planirana i utrošena sredstva za uklanjanje arhitektonskih i drugih barijera u prostoru.

3.6. Mirovinsko osiguranje

1. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži u suradnji s Ministarstvom rada i socijalne skrbi i Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje izradit će do kraja 2003. godine stručnu i analitičku podlogu o mogućnostima postupnog uvođenja invalidskog osiguranja, te će predložiti donošenje odgovarajućih propisa.

2. Ministarstvo rada i socijalne skrbi i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje u suradnji s Državnim zavodom za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži izradit će do kraja 2004. godine odgovarajuće zakonsko rješenje u kojem će se, između ostaloga, utvrditi mjerila u invalidskom osiguranju za posljedice povrede na radu i profesionalne bolesti.

3. Ministarstvo rada i socijalne skrbi i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje do kraja 2002. godine preispitat će pojedine odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju i pripremiti ga za noveliranje u svrhu poboljšanja materijalnog položaja korisnika prava.

4. Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i institucije II. stupa reformiranog mirovinskog sustava do kraja 2003. godine predložit će posebne mjere radi uspješnog provođenja profesionalne rehabilitacije.

5. Ministarstvo rada i socijalne skrbi u suradnji s Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje izradit će do kraja 2003. godine zakonsko rješenje za korištenje sredstava iz fondova drugog stupnja za obiteljske mirovine osoba s invaliditetom na isti način kao što se sada koriste sredstva iz prvog stupa za istu populaciju, kao i zakonsko rješenje za omogućavanje prava izbora na nasljeđivanje roditeljske mirovine ukoliko je ona povoljnija prilikom odlaska u mirovinu u svrhu poticanja njihova zapošljavanja.

3.7. Socijalna pomoć i skrb

1. Ministarstvo rada i socijalne skrbi u suradnji s Ministarstvom hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata do kraja 2004. godine uskladit će zakonodavno pravnu zaštitu u svrhu što ravnopravnijeg položaja i zaštite vojnih i civilnih invalida rata i sudionika II. svjetskog rata, mirnodopskih vojnih invalida iz poraća i civilnih invalida

iz Domovinskog rata, radi smanjenja razlika u odnosu na ukupna invalidska prava iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Pritom će se uvažavati Analiza pravnog i materijalnog položaja vojnih i civilnih invalida rata s prijedlogom mjera, koju je izradilo Ministarstvo rada i socijalne skrbi u studenom 2001. godine.

2. Ministarstvo rada i socijalne skrbi do kraja 2003. godine utvrdit će opseg i dinamiku odvijanja procesa deinstitucionalizacije, te provoditi mjere u svrhu realizacije navedenog i to u suradnji s Ministarstvom prosvjete i športa i Ministarstvom zdravstva u dijelu koji se odnosi na ustanove socijalne skrbi koje provode odgoj i obrazovanje djece do 21. godine života s invaliditetom.

3. Ministarstvo rada i socijalne skrbi do kraja 2003. godine izradit će odgovarajuće zakonsko rješenje u vezi s redefiniranjem kriterija i naziva prava na osobnu invalidninu i prava na doplatak za pomoć i njegu, u cilju određivanja dodatka na težu invalidnost neovisno o imovinskom cenzusu.

4. Ministarstvo rada i socijalne skrbi u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom do kraja 2003. godine izradit će stručnu podlogu u vezi s programima rada klubova za osobe s invaliditetom kao posebnog oblika rada u sustavu socijalne skrbi, te razmotriti mogućnost pronalazjenja odgovarajućeg zakonskog rješenja.

5. Ministarstvo rada i socijalne skrbi do kraja 2005. godine izradit će programe psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi u skladu s potrebama, interesima i sposobnostima korisnika.

6. Ministarstvo rada i socijalne skrbi kontinuirano će organizirati stručne skupove i edukativne sastanke za djelatnike u sustavu socijalne skrbi radi unapređivanja stručnog rada, te pravilnijeg postupanja prilikom ostvarivanja pojedinih prava.

3.8. Koordinacija i informiranje

1. Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom u cilju preispitivanja usklađenosti važećih zakona u Republici Hrvatskoj s temeljnim međunarodnim ugovorima izradit će izvješća o njihovoj usklađenosti, te će u slučajevima neusklađenosti dati prijedloge za izmjene i dopune zakona.

2. Državni zavod za zaštitu obitelji materinstva i mladeži do kraja 2003. godine izradit će prijedlog poticanja i osnaživanja rada savjetovališta na području Hrvatske. Rad savjetovališta obuhvaćao bi individualni i grupni rad s osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima kako bi se upoznali s prirodom oštećenja, prognozom razvoja invalidnosti, te potrebom i mogućnostima što ranijeg stručnog tretmana. Tu bi im se ujedno pomagalo u prevladavanju obiteljskih teškoća, te informiralo o najpovoljnijim pravima i oblicima zaštite. U rad savjetovališta bili bi uključeni stručnjaci različitih profila u odnosu na pojedina područja od značenja za osobe s invaliditetom (zdravstvo, socijalna skrb, odgoj i obrazovanje, mirovinsko osiguranje i dr.)

3. Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata u suradnji s Ministarstvom za europske integracije do kraja 2004. godine donijet će provedbene akte u skladu sa zakonodavstvom i praksom Europske unije. Time će se omogućiti suvremenija i adekvatnija zaštita invalida Domovinskog rata kao dijela opće populacije osoba s invaliditetom.
4. Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom osigurat će međuresorsku koordinaciju, posebice u vezi s donošenjem propisa radi učinkovitijeg i racionalnijeg djelovanja. U tu će svrhu u četiri regionalna centra organizirati stručno savjetovanje za sve sudionike provedbe politike za osobe s invaliditetom u toj regiji u cilju što bolje međusobne informiranosti, koordinacije rada i senzibilizacije javnosti.
5. Vlada Republike Hrvatske do kraja 2006. godine poduzet će mjere radi izjednačavanja prava istog naziva u nadležnosti različitih sustava. S obzirom na različite iznose prava istog naziva, koja osobe s istom vrstom i stupnjem invaliditeta ostvaruju u različitim sustavima, potrebno je ujednačiti osnovni iznos tih novčanih davanja. U odnosu na okolnosti nastanka invalidnosti, u tom bi smislu valjalo odrediti dodatak na osnovni iznos pojedinog prava.
6. Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Ministarstvo prosvjete i športa i Ministarstvo zdravstva do kraja 2006. godine uskladit će propise na osnovi prethodno pripremljenih odgovarajućih stručnih analiza i elaborata.
7. Tijela državne uprave u suradnji s uredima državne uprave u županijama i tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave pri izradi novih propisa vodit će računa o tome da postupak za ostvarivanje prava osoba s invaliditetom bude što jednostavniji.
8. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži do kraja 2004. godine izradit će priručnik radi informiranja javnosti o uvjetima i načinu ostvarivanja prava osoba s invaliditetom u sustavu socijalne sigurnosti, koji će se redovito ažurirati. Priručnik mora biti dostupan svim kategorijama osoba s invaliditetom. U izradi priručnika nužno je sudjelovanje svih mjerodavnih tijela koja se u okviru svog djelokruga rada bave problematikom osoba s invaliditetom.
9. Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom do kraja 2003. godine osigurat će prijevode svih međunarodnih dokumenata značajnih za osobe s invaliditetom, te će ih do kraja 2004. godine tiskati u crnom tisku i na Brailleovom pismu ili u audio zapisu.
10. Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom svake će godine osmisliti javna djelovanja za obilježavanje datuma koji su vezani uz promicanje ljudskih prava i unapređenje položaja osoba s invaliditetom.

4. ZAVRŠNE ODREDNICE

1. Tijela državne uprave dužna su provoditi mjere iz Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine, u cilju promicanja prava i unapređenja položaja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj.
2. Vlada RH do kraja 2003. godine redefinirat će ulogu Povjerenstva Vlade RH za osobe s invaliditetom i razmotriti osnivanje Ureda Vlade RH za osobe s invaliditetom.
3. Vlada Republike Hrvatske do kraja 2003. godine razmotrit će mogućnost uvođenje institucije pravobranitelja za prava osoba s invaliditetom – «ombudsmana».
4. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, u suradnji s Povjerenstvom Vlade RH za osobe s invaliditetom, koordinirat će i pratiti provedbu Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine.
5. Državni zavod za zaštitu obitelji materinstva i mladeži u suradnji s Povjerenstvom Vlade RH za osobe s invaliditetom i resornim tijelima izradit će plan provedbe Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. u roku od šest mjeseci od njezinoga usvajanja.
6. Tijela državne uprave dostavit će do 15. siječnja svake godine Povjerenstvu Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom izvješće o provedbi mjera iz svoje nadležnosti.
7. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži do 1. veljače svake godine dostavit će Vladi Republike Hrvatske objedinjeno izvješće o provedbi mjera iz Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine, koja će o tome izvijestiti Hrvatski sabor.
8. Tijela državne uprave dužna su u svoje godišnje planove uvrstiti mjere za provedbu u skladu s Nacionalnom strategijom jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine, te za svaku godinu osigurati sredstva za provedbu mjera iz državnog proračuna.
9. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži u suradnji s Povjerenstvom Vlade RH za osobe s invaliditetom, u roku 6 mjeseci od usvajanja, tiskat će Nacionalnu strategiju jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine u crnom tisku i na Brailleovom pismu ili u audio zapisu, te će je objaviti na WEB stranicama.
10. Nacionalna strategija jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine objavit će se u "Narodnim novinama".
11. Nakon što Hrvatski sabor usvoji Nacionalnu strategiju jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine, Zaključak Vlade RH od 14. listopada 199. godine (Klasa:562-01/98-01/03; Urbroj: 5030108-99-2) koji se odnosi na donošenje Nacionalnog programa za poboljšanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom, bit će stavljen izvan snage.

Obrazloženja uz

**PRIJEDLOG NACIONALNE STRATEGIJE JEDINSTVENE
POLITIKE ZA OSOBE S INVALIDITETOM
OD 2002. do 2006. GODINE**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE NACIONALNE STRATEGIJE

Ustavna osnova za donošenje ove nacionalne strategije sadržana je u odredbi članka 57. stavka 2. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I MIŠLJENJA RESORNIH TIJELA

U svrhu promicanja osnovnih ljudskih prava i temeljnih sloboda, te poštivanja socijalne pravde, dostojanstva i vrijednosti svake osobe Vlada Republike Hrvatske je 14. listopada 1999. godine usvojila *Nacionalni program za poboljšanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom* koji sustavno utvrđuje učinjeno na području skrbi za osobe s invaliditetom, te daje prijedlog daljnjeg djelovanja s naznakom nositelja provedbe. U prikazu postojećeg stanja *Nacionalni program* daje ocjenu postojećeg stanja prema sljedećim područjima: osobe s invaliditetom-obitelj i društvo, zdravstvo, obrazovanje i šport, zapošljavanje i rad, mirovinsko osiguranje, socijalna skrb, prostorno uređenje, stanovanje i mobilnost, te osobe s invaliditetom i Domovinski rat. Za sva spomenuta područja predložene su smjernice daljnjeg djelovanja s naznakom nositelja aktivnosti. Isto tako, treba istaknuti da je temeljem Zaključka Vlade RH, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži u suradnji s Povjerenstvom Vlade RH za osobe s invaliditetom, zadužen pratiti provedbu *Nacionalnog programa*, te po potrebi predlagati Vladi RH izmjene i dopune istoga.

Shodno navedenome, u cilju redefiniranja politike prema osobama s invaliditetom, a što uključuje poboljšanje njihova materijalnog položaja, ujednačavanje prava, obrazovanje i rehabilitaciju, te osiguravanje ravnopravnog uključivanja u društvenu zajednicu, sukladno Programu Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2000.-2004. godine od 8. veljače 2002. godine, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži je u suradnji s resornim tijelima, stručnjacima i predstavnicima udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom izradio *Prijedlog nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine* kao nadogradnju postojećem Nacionalnom programu za poboljšanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom. Nakon što Hrvatski sabor usvoji Nacionalnu strategiju jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine, Zaključak Vlade Republike Hrvatske od 14. listopada 1999. godine (Klasa: 562-01/98-01/03; Urbroj: 5030108-99-2) koji se odnosi na Nacionalni program za poboljšanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom bit će stavljen izvan snage.

U izradi Nacrta prijedloga nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom sudjelovali su: Snježana Biga Friganović, Hrvatski sabor; Helena Buljeta Ujević; dr. sc. Gordana Cerjan-Letica; mr. sc. Mirjana Dobranović, Hrvatski savez udruga tjelesnih invalida; dr. sc. Adinda Dulčić, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži; Nikica Franić, Ministarstvo rada i socijalne skrbi; Mira Katalenić, Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet; Manda Knežević,

Hrvatska udruga paraplegičara i tetraplegičara; Ivančica Mamek-Jagić, Ministarstvo rada i socijalne skrbi; Vesna Mihanović, Udruga za promicanje inkluzije; Marica Mirić, Savez organizacija invalida Hrvatske; mr. sc. Jasmina Ostojić, Ministarstvo rada i socijalne skrbi; mr. sc. Edita Ružić, Ministarstvo prosvjete i športa; Dunja Skoko-Poljak, Ministarstvo zdravstva; Vesna Škulić, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži; Jeronim Trputeć, Savez organizacija invalida Hrvatske; Stevan Veljanovski, Udruga invalida grada Crikvenice i Zdenko Žunić, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, a posao koordinacije izrade je vodio Odjel za osobe s posebnim potrebama u Državnom zavodu za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.

Osnovni ciljevi navedene strategije su promicanje i osiguravanje prava osoba s invaliditetom, stvaranje uvjeta za djelotvorno rješavanje problema, koordinirano djelovanje i učinkovito informiranje na svim razinama, osiguravanje punog i aktivnog sudjelovanja u životu zajednice, te senzibilizacija društva.

Nacrt prijedloga nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine sadrži Uvod, Ocjenu stanja, Program djelovanja i Završne odrednice. Poglavlja u okviru Programa djelovanja su razvrstana prema područjima značajnim za osobe s invaliditetom s naznakom nositelja provedbe i rokovima izvršenja, a to su: Obitelji i civilno društvo, Zdravlje, šport i rekreacija, Obrazovanje, Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad, Stanovanje, mobilnost i pristupačnost, Socijalna pomoć i skrb, Mirovinsko osiguranje i Koordinacija i informiranje. Valja istaknuti da se Nacionalna strategija odnosi na sve osobe s invaliditetom bez obzira na vrijeme i okolnosti nastanka invaliditeta.

Posebno naglašavamo da je potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kojeg su potpisale 29. listopada 2001. godine Republika Hrvatska, s jedne strane i Europska zajednica i njihove države članice, s druge strane, Republika Hrvatska i formalno preuzela obvezu usklađivanja svog cjelokupnog zakonodavstva s propisima EU, uz usvajanje načela poštivanja demokracije i ljudskih prava, proglašanih u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i definiranih u Helsinškom završnom aktu te Pariškoj povelji za novu Europu, kako je istaknuto u članku 2. Sporazuma. Naime, donošenjem Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom pridonosi se poštivanju ljudskih prava na koje se neizravno odnosi i spomenuta odredba članka 2. Sporazuma, a to je pravo osoba s invaliditetom na osiguravanje punog i aktivnog sudjelovanja u životu društvene zajednice.

S obzirom na sve veće širenje područja djelovanja Europske unije, državama članicama dane su smjernice za stvaranje jedinstvene politike za određena prioritetna područja koja su do tada bila u isključivoj nacionalnoj nadležnosti. U skladu s navedenim, javila se i potreba za izmjenom pojedinih odredaba pravnih propisa koji promiču rad na unapređenju razvoja osnovnih ljudskih prava, pa tako i prava osoba s invaliditetom, kao posebnog osjetljivog dijela stanovništva, na jednakopravan položaj u svim poljima društvenog života, radno-pravnog statusa, zdravlja, kao i položaja u obitelji. Iz navedenih razloga, Europska komisija je donijela dana 29. svibnja 2001. godine Odluku o Europskoj godini osoba s invaliditetom - 2003, 2001/0116 (CNS).

U dosadašnjim propisima *acquis communautaire-a EU*, propisana je samo obveza pomaganja ugroženim skupinama, pa tako i osobama s invaliditetom, bez definiranja načina i oblika pomoći. Državama članicama ostavlja se tako u nadležnost da samostalno uredi cjelokupan sustav pomoći osobama s

invaliditetom, na najbolji mogući način, u cilju njihova potpunog integriranja u suvremeno društvo, što bi Vlada Republike Hrvatske i Hrvatski sabor i učinili donošenjem Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom.

Državni zavod za zaštitu obitelj, materinstva i mladeži zatražio je 15. travnja o. g. mišljenje sljedećih resornih tijela, koji su nositelji aktivnosti mjera predviđenih u Nacionalnoj strategiji: Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Ministarstvo prosvjete i športa, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, Ministarstvo kulture, Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, Ministarstvo turizma, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo za europske integracije, Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo, Ministarstvo znanosti i tehnologije, Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, Ured Vlade RH za udruge, Ured Vlade RH za ljudska prava, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom i Vijeće za djecu. Isto tako, Državni zavod je uputio požurnicu 28. svibnja o. g. svim resornim tijelima koja nisu dostavila svoja očitovanja.

I nakon slanja požurnice do 12. lipnja o. g. na Nacrt prijedloga nacionalne strategije za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine nisu su očitovali: Ministarstvo prosvjete i športa i Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja.

A. Tijela državne uprave koja nemaju primjedbe na dostavljeni Nacrt prijedloga nacionalne strategije za osobe s invaliditetom

1. Ministarstvo rada i socijalne skrbi
2. Ministarstvo hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata
3. Ministarstvo znanosti i tehnologije
4. Ministarstvo za europske integracije
5. Ministarstvo kulture
6. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
7. Hrvatski zavod za zapošljavanje
8. Ministarstva za obrt, malo i srednje poduzetništvo

B. Načelne primjedbe tijela državne uprave

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje

Ne prihvaćaju se dostavljene načelne primjedbe.

Obrazloženje: U izradbu Nacrta prijedloga nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine, koji se temelji na Ustavu RH, relevantnim međunarodnim dokumentima, osobito dokumentima UN, VE i EU, te suvremenim stručnim i znanstvenim dostignućima, krenulo s ciljem planiranja i uspostave jedinstvene politike za osobe s invaliditetom. Uz to, u obzir su uzete i stvarne gospodarske mogućnosti Republike Hrvatske. Isto tako, potrebno je naglasiti

da Vlada RH u Programu rada za razdoblje od 2002. do 2004. godine ističe da će redefinirati politiku prema osobama s invaliditetom poboljšanjem njihova materijalnog položaja, ujednačavanjem prava, obrazovanjem i rehabilitacijom, te osiguravanjem njihova aktivnog uključivanja u društvenu zajednicu.

Potrebno je istaknuti da se postavke Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom u cijelosti ugrađene u Nacionalnu strategiju, ali to je samo jedan dio područja, koji je od velikog značaja za osobe s invaliditetom. Uz to, potrebno je istaknuti da je Vlade RH prošle godine donijela Program suradnje Vlade RH i nevladinih organizacija, u kojem je posebno istaknuto uspostavljanje partnerskih odnosa između dva navedena sektora. U Strategiji se ne navodi uvođenje instituta invalidskog osiguranja, što bi premašilo okvire realiteta, već izrade stručne i analitičke podloge o mogućnostima postupnog uvođenja invalidskog osiguranja, a što je i u skladu sa strategijom razvoja RH «Hrvatska u 21. stoljeću», u dijelu koji se odnosi na mirovinsku reformu.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Ne prihvaćaju se dostavljene načelne primjedbe.

Obrazloženje: U predloženom dokumentu se ne govori isključivo o sustavu zdravstva, već se integralno sagledava zdravlje, čiji sastavni dio čine i šport i rekreacija. Drugim riječima, zdravlje i šport su pretpostavka i posljedica zdravlja, a što je osobito važno istaknuti kod osoba s invaliditetom koji imaju ograničene mogućnosti pristupa športu i rekreaciji.

U poglavlju 2. Ocjena stanja, u 2. stavku, 10. red izrijekom stoji: «Međutim, neujednačenost i promjenjivost kriterija za definiranje statusa invalidnosti kao osnove za ostvarivanje prava u različitim sustavima izazvalo je nemogućnost utvrđivanje stvarnog broja osoba s invaliditetom u Hrvatskoj. Stoga se ukazala potreba za uspostavljanjem jedinstvene baze podataka s konačnom svrhom kreiranja i planiranja sustavne i sveobuhvatne skrbi na području zaštite tih osoba. Donošenjem Zakona o hrvatskom registru o osobama s invaliditetom ispunjen je osnovni preduvjet za ostvarivanje takve baze podataka». Iz navedenoga je razvidno zašto nema pokazatelja o veličini problema osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj i što se sve očekuje od Zakona o hrvatskom registru o osobama s invaliditetom.

Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave

Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Prije izrade Nacrta prijedloga nacionalne strategije Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži zatražio je od svih tijela državne uprave njihove planove provedbe Nacionalnog programa za poboljšanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom sukladno stvarnim mogućnostima, kao i prijedloge mogućih izmjena i dopuna Nacionalnog programa. Njihovi prijedlozi su ugrađeni u Nacrt prijedloga nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine. Iz dostavljenih prijedloga tijela državne uprave bilo je razvidno da je ponajprije nužno izraditi stručne i istraživačko-analitičke studije u cilju dugoročnog boljitka osoba s invaliditetom i stvarne uspostave jedinstvene politike za osobe s

invaliditetom sukladno smjernicama EU, VE i UN jer stvarnih relevantnih pokazatelja gotovo i nemamo za mnoga područja od velikog značaja za osobe s invaliditetom. Osim toga, izrada potrebnih studija, prema saznanjima koja smo dobili od resornih tijela, neće ići na račun sredstava potrebnih za izravnu pomoć osobama s invaliditetom, a dovest će do željene racionalizacije i time učinkovitijeg djelovanja.

Ministarstvo financija

Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave

Djelomično se prihvaća.

Obrazloženje: Od tijela državne uprave, koji su nositelji mjera djelovanja dana 6. lipnja o. g. je zatraženo da dostave najkasnije do 13. lipnja o. g. financijske pokazatelje za 2001. godine, te potrebna financijska sredstva za provedbu Nacionalne strategije u 2002., 2003., 2004., 2005. i 2006. godini.

Potrebno je istaknuti da se za provedbu Nacionalne strategije ne predviđa osiguranje dodatnih sredstava u državnom proračunu. Provedba Nacionalne strategije zahtijeva veliku racionalizaciju i strogo namjensko trošenje sredstava iz državnog proračuna, osobito u dijelu koji se odnosi na Stanovanje, mobilnost i pristupačnost.

Do danas su financijske pokazatelje dostavili. Ministarstvo kulture, Ministarstvo turizma i Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo.

Ured Vlade RH za ljudska prava

Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Mišljenja smo da je program dovoljno konkretiziran za uporabu. Daljnju konkretizaciju dužna su razraditi resorna tijela, koji su glavni nositelji aktivnosti.

Ministarstvo gospodarstva

Djelomično se prihvaća.

Obrazloženje: U poglavlju 2. Ocjena stanja, u 2. stavku, 10. red izričkom stoji: **«Međutim, neujednačenost i promjenjivost kriterija za definiranje statusa invalidnosti kao osnove za ostvarivanje prava u različitim sustavima izazvalo je nemogućnost utvrđivanje stvarnog broja osoba s invaliditetom u Hrvatskoj. Stoga se ukazala potreba za uspostavljanjem jedinstvene baze podataka s konačnom svrhom kreiranja i planiranja sustavne i sveobuhvatne skrbi na području zaštite tih osoba. Donošenjem Zakona o hrvatskom registru o osobama s invaliditetom ispunjen je osnovni preduvjet za ostvarivanje takve baze podataka».**

Iz navedenoga je razvidno zašto nema pokazatelja o veličini problema osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj i što se sve očekuje od Zakona o hrvatskom registru o osobama s invaliditetom.

Kao prilog, dostavlja se Nacionalni program za poboljšanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom te pregled provedbe resornih tijela u 2000. i 2001. godini.

Vijeće za djecu

Ne prihvaća se.

Obrazloženje: *Mišljenja smo da je Nacionalna strategija operacionalizirana jer je u mogućnosti dati konkretne odgovore na pitanja tko će, što će i kada će realizirati predloženu mjeru.*

Uz to, udruge osoba s invaliditetom su aktivno sudjelovale u izradi ovog dokumenta, a i predviđeno je da budu aktivno uključene u donošenje odluka o konkretnim aktivnostima u svim područjima gdje je to moguće sukladno Programu suradnje Vlade RH i nevladinih organizacija.

Tekst Nacrta prijedloga nacionalne strategije je lektorski obrađen prema stručnoj terminologiji edukacijsko-rehabilitacijske teorije i prakse uvažavajući sva suvremena znanstvena i stručna dostignuća, te relevantne međunarodne dokumente.

C. PRIMJEDBE NA TEKST

2. 2. Zdravlje, šport i rekreacija

Ministarstvo zdravstva

1. stavak - Ne prihvaća se.

Obrazloženje: *Ne prihvaća se prijedlog izmjene teksta predložen od Ministarstva zdravstva jer se navedene najvažnije činjenice već deskriptivno nalaze u tekstu Nacrta prijedloga nacionalne strategije u dijelu reforme zdravstva. Naime, svaka reforma podrazumijeva izmjene i dopune postojećih zakonskih propisa, kao i donošenje novih. Zbog preglednosti teksta ne spominju se poimenice svi zakoni niti se detaljno iznose pojedina zakonska rješenja.*

3.2. Obitelj i civilno društvo

Vijeće za djecu

2. stavak - Ne prihvaća se.

Obrazloženje: *Navedena mjera je predložena uzimajući u obzir realno stanje u našim lokalnim zajednicama. Naime, osobe s invaliditetom nisu u dovoljnoj mjeri uključene u život lokalne zajednice, niti im je uvijek dana mogućnost izbora. Stoga je dužnost državnih tijela, a što je, nažalost, s obzirom na realno stanje, potrebno i istaknuti, da kontinuirano u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave poduzimaju odgovarajuće mjere za poboljšanje uključenosti osoba s invaliditetom u život lokalne zajednice.*

Ured Vlade RH za udruge

3. stavak - Prihvaća se.

Obrazloženje: Navedeni prijedlog se prihvaća zajedno s prijedlogom Povjerenstva Vlade RH za osobe s invaliditetom jer se nadopunjuju.

Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom

4. stavak - Prihvaća se.

Obrazloženje: Navedeno je predloženo jer dosada zakonski ovo pitanje nije bilo riješeno na odgovarajući način, a što se negativno odrazilo na kvalitetu rada navedenih udruga i dovelo do gašenja nekih udruga osoba s invaliditetom koje su djelovale u lokalnoj zajednici. Ujedno, to je u konačnici onemogućilo puno i aktivno sudjelovanje osoba s invaliditetom u lokalnoj zajednici.

Vijeće za djecu

6. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: U Zakonu o socijalnoj skrbi (NN, 73/97, 27/01, 59/01, 82/01) umjesto termina «hraniteljstvo», koji je prije navedenog zakona, bio u zakonskoj uporabi, stoji termin «udomiteljstvo». Terminom «udomiteljstvo» su u potpunosti obuhvaćene sve aktivnosti vezane uz nekadašnji zakonski termin «hraniteljstvo». Uzimajući u obzir važeću zakonsku terminologiju, predložena je ova mjera u kojoj je posebno istaknuta uloga i značaj udomiteljstva, odnosno hraniteljstva.

Vijeće za djecu

9. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Navedeni prijedlog se ne prihvaća jer mijenja smisao predložene mjere. Normativi i standardi u institucijskim oblicima skrbi ne bi smjeli biti umanjeni uvođenjem novih oblika izvaninstitucijske skrbi. Naime, u nekim segmentima društva postoji bojazan da bi razvijanje izvaninstitucijskog oblika skrbi išlo na štetu kvalitete rada u institucijskim oblicima skrbi za osobe s invaliditetom.

Međutim, zbog nedovoljne jasnoće, formulacija navedene mjere se promijenila tako da sada glasi kao što je i navedeno u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.

Vijeće za djecu

14. stavak – Djelomično se prihvaća.

Ministarstvo gospodarstva

14. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: U navedenoj mjeri je istaknut samo nužni minimum sustavnog i planskog izvještavanja o potrebama i mogućnostima osoba s invaliditetom. Drugim

riječima, navedena mjera ne isključuje češće informiranje javnosti od navedenog minimuma. Zbog dodatne jasnoće, navedena se formulacija promijenila tako da sada glasi kao što je i navedeno u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.

3.2. Zdravlje, šport i rekreacija

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

1. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Budući da se radi o heterogenoj populaciji, nemoguće je kratko i pregledno navesti o kojim se sve preventivnim pregledima radi, ali nadležno tijelo sukladno važećim propisima to bi trebalo znati. Na osnovu važećih propisa i najnovijih dostignuća struke i znanosti trebalo bi izraditi odgovarajuće preventivne programe. Dugoročno provođenje tih preventivnih programa osiguralo bi znatnu uštedu sredstva iz državnog proračuna, što pokazuju i mnoge analize i istraživanja u zapadnim zemljama.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Vijeće za djecu

2. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Konkretnija je razrada na nositelju ove aktivnosti koji je dužan u suradnji sa stručnjacima, udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom izraditi optimalan program sustavne edukacije na nivou primarne zdravstvene zaštite uvažavajući stvarne potrebe i mogućnosti.

Ministarstvo zdravstva

Vijeće za djecu

3. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: Prihvaćanjem prijedloga izmjene Ministarstva zdravstva, kao što je i navedeno u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije, navedena mjera postala je dokraja razumljiva.

Ministarstvo financija

4. stavak – Prihvaća se.

***Obrazloženje:* Sukladno navedenome promijenila se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.**

Ministarstvo financija

5. stavak – Prihvaća se.

***Obrazloženje:* Sukladno navedenome promijenila se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.**

Ministarstvo zdravstva

5. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Vijeće za djecu

6. stavak – Djelomično se prihvaća.

Obrazloženje: Uvažavajući pristigle primjedbe, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži obavio je stručnu konzultaciju s eminentnim predstavnicima edukacijsko-rehabilitacijske struke, na kojoj je usuglašen kao najprimjereniji i najprepoznatljiviji u praksi sljedeći naziv **Registar o djeci s rizicima u razvoju**. Napominjemo da je Registar o osobama s invaliditetom i ono što se od njega očekuje spomenuto, kao što je već navedeno, na stranici 4. Prijedloga nacionalne strategije.

Ministarstvo zdravstva

6. stavak – Prihvaća se kao alternativa.

Obrazloženje: Budući da se stručnjaci i znanstvenici za problematiku osoba s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge roditelja djece s teškoćama u razvoju zalažu za uvođenje Registra o djeci s rizicima u razvoju, ponajprije je predložena mjera kako je navedeno u tekstu Prijedloga nacionalne strategije, a prijedlog Ministarstva zdravstva prihvaćen je kao alternativa.

Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom

Vijeće za djecu

8. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: Prihvaćanjem prijedloga izmjene Povjerenstva Vlade RH za osobe s invaliditetom, kao što je i navedeno u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije, navedena mjera postala je dokraja razumljiva i dorečena.

Ured Vlade RH za ljudska prava

Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Prema važećem Zakonu o športu (NN, 111/97, 13/98 i 24/01) nadležne vlasti na svim razinama društva su dužne poticati sve osobe na bavljenje športom i rekreacijom, uključujući osobe s invaliditetom. Senzibiliziranje javnosti za navedenu problematiku zadatak je svih društvenih činitelja. Stoga smo mišljenja da nije potrebno navedeni prijedlog Ureda Vlade RH za ljudska prava navesti kao dodatnu mjeru.

3.4. Obrazovanje

Vijeće za djecu

2. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Mišljenja smo da je navedena mjera razumljiva. S obzirom da ne postoje podaci koji daju uvid u stvarno stanje napuštanja srednjoškolskog obrazovanje, ponajprije je potrebno utvrditi činjenice i razloge, a na osnovu toga predložiti odgovarajuće aktivnosti za suzbijanje te negativne pojave, koja je po nekim relevantnim procjenama u porastu. Učenici iz različitih razloga napuštaju, odnosno ne nastavljaju školovanje, uključujući arhitektonske i druge barijere.

Vijeće za djecu

5. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: Realizacija navedene mjere podrazumijeva vođenje računa o etičkim i profesionalnim standardima, inače bi bila bespredmetna.

Vijeće za djecu

10. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Termin «mobilne službe potpore» u stručnoj terminologiji edukacijsko-rehabilitacijske teorije i prakse znači uspostavu stručnih služba potpore u lokalnoj zajednici s ciljem potpune integracije i ostanka djece s teškoćama u razvoju u obitelji.

Ured Vlade RH za ljudska prava

Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Stavak 7. u dijelu 3.1. Obitelj i civilno društvo govori o razmatranju uvođenja instituta osobnog asistenta i predlaganja zakonskog rješenja za sve dobne skupine, dakle uključujući djecu i mlade s teškoćama u razvoju

Zakonskim rješenjem o uvođenju instituta osobnog asistenta propisat će se kriteriji, način i postupak ostvarivanja prava na osobnog asistenta, kao i obvezna edukacija za osobnog asistentata. Dakle, uvođenje instituta osobnog asistenta predlaže se kao nova mjera radi poboljšanja aktivnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u svim segmentima društvenog života. Pri izradi kriterija treba definirati pojam «najteža vrsta i stupanj oštećenja».

Stoga smo mišljenja da nije potrebno navedeni prijedlog Ureda Vlade RH za ljudska prava navesti kao dodatnu mjeru.

3.4. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad

Ministarstvo zdravstva

5. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Ministarstvo gospodarstva

Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Stavak 2. u dijelu 3.4. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad govori o izradi Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom. Navedeni zakon već je saborskoj proceduru, a on, između ostalog, predviđa i uvođenje kvotnog sustava. Stoga smo mišljenja da nije potrebno navedeni prijedlog Ministarstva gospodarstva kao dodatnu mjeru.

3.5. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Ministarstvo zdravstva

6. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Budući da Hrvatski zavod za javno zdravstvo predlaže proširenje obveze prilagodbe za pristupačnost i dostupnost svih zdravstvenih ustanova, a Ministarstvo zdravstva traži da se briše rok realizacije prilagodbe za pristupačnost i dostupnost svim ustanovama primarne zdravstvene zaštite i svim bolnicama, smatramo da predložena mjera treba ostati nepromijenjena. Naime, za osobe s invaliditetom je najznačajnije da su im u potpunosti prilagođeni objekti primarne zdravstvene zaštite i bolnice.

Ured Vlade RH za ljudska prava

2. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Ured Vlade RH za ljudska prava

3. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Ne prihvaća se prijedlog za izmjenu i dopunu Ureda Vlade RH za ljudska prava jer je u mjeri izriječkom navedeno slijedeće: «**Do 2006. godine potrebno je prilagoditi nacionalne muzeje i nacionalna kazališta te kina.**».

Ured Vlade RH za ljudska prava

Ministarstvo turizma

5. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Navedeno je predloženo u cilju potpune integracije osoba s invaliditetom u tom segmentu društvenog života, iako se takve odredbe već nalaze u propisima na snazi, iz razloga neprimjenjivosti propisanih odredbi u praksi. Cilj opetovanja navedenih odredbi je upozoravanje na nužnost njihove stroge primjene u praksi, bez ikakvih iznimaka, odnosno utvrđivanja i provedbe primjerenih sankcija za njihovo nepoštivanje.

Napominjemo da su hotelski liftovi obuhvaćani pod pojmom «drugih prostorija».

Ministarstvo pomorstva, prometa i veza

7. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Ured Vlade RH za ljudska prava

7. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Navedeni prijedlog Ureda Vlade RH za ljudska prava obuhvaćen je u samoj mjeri u sljedećem dijelu: «... **izradit će mjere za poboljšanje fizičke dostupnosti infrastrukturnim objektima i uslugama koje se pružaju u tim objektima...**». Budući da se radi o različitim objektima i uslugama, nemoguće je kratko i pregledno navesti o kojim se sve objektima i uslugama radi, ali nadležno tijelo sukladno važećim propisima to bi trebalo znati.

Ured Vlade RH za ljudska prava

8. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Iako se slažemo s navedenom argumentacijom, mišljenja smo da treba uzeti u obzir realno vrijeme koje je potrebno za izradbu i donošenje tog propisa, a u čijoj bi izradbi trebale sudjelovati i same osobe s invaliditetom.

Ministarstvo turizma

8. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Ministarstvo pomorstva, prometa i veza

9. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo

10. stavak - Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome dodala se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom

11. stavak - Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome dodala se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Ministarstvo gospodarstva

Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Nositelji aktivnosti zaduženi za provedbu navedenih mjera dužni su osigurati kontinuirano tehničko održavanje i nadzor kako bi se osigurala uporabna ispravnost svih tehničkih uređaja koji omogućuju pristupačnost i dostupnost objekata i usluga osobama s invaliditetom.

3.7. Mirovinsko osiguranje

Ministarstvo gospodarstva

5. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome dodala se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije. Navedeni prijedlog je sukladan Zaključcima Savjetovanja «Osobe s invaliditetom – danas i sutra» koje je održano u organizaciji Ministarstva rada i socijalne skrbi i Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži u Puli od 5. do 7. prosinca 2001. godine.*

3.8. Socijalna pomoć i skrb

Vijeće za djecu

2. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Konkretnija je razrada na nositelju ove aktivnosti koji je dužan navedenu mjeru operacionalizirati sukladno suvremenim dostignućima teorije i prakse, a u skladu sa stvarnim gospodarskim mogućnostima Republike Hrvatske.

Ministarstvo gospodarstva

3. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Vijeće za djecu

4. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: *Konkretnija je razrada na nositelju ove aktivnosti koji je dužan navedenu mjeru operacionalizirati sukladno suvremenim dostignućima teorije i prakse, a u skladu sa stvarnim gospodarskim mogućnostima Republike Hrvatske.*

Vijeće za djecu

6. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Stavak 11. u poglavlju 3.3. Obrazovanje govori o edukaciji stručnjaka koji rade u udrugama osoba s invaliditetom, a on glasi: «**Ured Vlade Republike Hrvatske za udruge u većoj će mjeri pri ocjenjivanju projekata udruga za osobe s invaliditetom voditi računa o edukaciji osoba zaposlenih u udrugama i volontera, te će se dio odobrenih proračunskih sredstava usmjeriti za edukaciju.**».

3.9. Koordinacija i informiranje

Ministarstvo zdravstva

2. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Mišljenja smo da je iz navedene mjere jasno da se radi o interdisciplinarnim savjetovalištim, koje mogu, između ostalog, pokrenuti i nevladine organizacije. Dakle, to se ne odnosi samo i isključivo na savjetovališta iz područja zdravstva.

Vijeće za djecu

2. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Iz predložene mjere je jasno da se ne radi isključivo o novim oblicima savjetovališta, već o poticanju i osnaživanju ponajprije postojećih savjetovališta, koja su u mogućnosti obuhvatiti individualni i grupni rad s osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima.

Ministarstvo zdravstva

5. i 6. stavak – Ne prihvaća se.

Obrazloženje: Mišljenja smo da je iz navedenih mjera razvidno da se radi o usklađivanju različitih sustava vezano uz problematiku osoba s invaliditetom u cilju provođenja jedinstvene politike za osobe s invaliditetom, kao i na usklađivanja prava osoba s invaliditetom na osnovu iste vrste i istoga stupnja invaliditeta. To ne isključuje ostvarivanje dodatnih prava vezano uz uzrok i okolnosti nastanka invaliditeta.

Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave

7. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

4. ZAVRŠNE ODREDNICE

Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom

2. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: Sukladno navedenome dodala se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije. Do ustroja Ureda Vlade RH za osobe s invaliditetom, posao koordinacije i praćenja provedbe Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006. godine izvršava Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži u suradnji s Povjerenstvom Vlade RH za osobe s invaliditetom, a nakon toga Ured Vlade RH za osobe s invaliditetom.

Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom

3. stavak – Prihvaća se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome dodala se i formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Pravobranitelj za prava osoba s invaliditetom pratio bi građanska prava i posebne interese osoba s invaliditetom. U okviru svoje nadležnosti bi mogao primati žalbe i davati savjete javnim i privatnim tijelima ili udrugama. Isto tako, pravobranitelj za prava osoba s invaliditetom imao bi zadaću vrednovati prihvaćene mjere da bi ispunio obveze Republike Hrvatske prema standardima UN, VE i EU za sprečavanje svake diskriminacije prema osobama s invaliditetom.

Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom

4. stavak – Prihvata se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom

5. stavak – Prihvata se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom

7. stavak – Prihvata se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave

8. stavak – Prihvata se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom

9. stavak – Prihvata se.

Obrazloženje: *Sukladno navedenome promijenila se formulacija predložene mjere u tekstu konačnog nacrtu Prijedloga nacionalne strategije.*

III. PODACI O FINANCIJSKIM SREDSTVIMA POTREBNIM ZA PROVOĐENJE NACIONALNE STRATEGIJE

Potrebno je istaknuti da se za provedbu Nacionalne strategije ne predviđa osiguranje dodatnih sredstava u državnom proračunu. Provedba Nacionalne strategije zahtijeva veliku racionalizaciju i strogo namjensko trošenje sredstava iz državnog proračuna, osobito u dijelu koji se odnosi na Stanovanje, mobilnost i pristupačnost.